ÅRSBERÄTTELSE 2021

Fotoförfattarna

Skissernas Museum i Lund, foto: Annika Thörn Legzdins

Verksamhetsberättelse

Fotoförfattarna
Räkenskapsåret 2021

Fotoförfattarna, inom Svenska Fotografers Förbund, bildades 1972 för att ge fotoboksproducerande fotografer större möjligheter att verka strategiskt och kollektivt för att stärka den fotografiska litteraturens ställning, samt för att förbättra villkoren för fotografer som arbetar med böcker. Verksamheten gynnar fotografer både inom och utom förbundet, som ägnar sig åt bokutgivning och skapar innehåll till litteratur.

I december 2021 hade Fotoförfattarna 432 medlemmar, som också är medlemmar i Svenska Fotografers Förbund, som då hade totalt 1 873 medlemmar. Med dagens drygt 1 850 medlemmar är SFF det största fotografförbundet i Norden.

Polycopies i Paris, foto: Annika Thörn Legzdins

INLEDNING

Pandemin har slagit hårt mot fotografer och litterära upphovspersoner såsom mot verksamma inom kultursektorn i stort, och SFF/Fotoförfattarna har under året fortsatt det politiska påverkansarbetet för våra medlemmar och ickemedlemmar. Vårt påverkansarbete kring att dessa, som främst består av enskilda näringsidkare, skulle få ta del av regeringens krisstöd föll väl ut och under våren och försommaren såg vi att allt fler fotografer beviljades de stöd Konstnärsnämnden administrerade. Vi har lämnat svar på frågor till utredningen om kulturens återstart och kan i promemorian, som lämnades till Kulturdepartementet i september, se flera förslag som svarar mot de problemområden vi lyft fram, själva och som en del av KLYS. Den nya utredningen om att anpassa sjukförsäkringen till frilansares villkor, som presenterades av Socialdepartementet och Kulturdepartementet i oktober, är också ett svar på frågor som vi ihop med KLYS och andra medlemsorganisationer lyft och en utredning vi aktivt kommer att arbeta mot. Utredningen som presenterades av Kulturdepartementet i början på november om Kulturella och Kreativa näringar blir också viktig för vårt påverkansarbete framåt.

I samarbete med Författarförbundet och Svenska Tecknare har vi också inlett ett samtal med Kulturdepartementet där vi vill se en genomlysning och modernisering av biblioteksersättningens beräkning.

Vi vill erinra om att biblioteksersättningen är en unik ersättning och en nödvändig förutsättning för hög litterär kvalitet och en förutsättning för de litterärt yrkesverksammas möjligheter att skapa sina verk.

Vi har också arbetat för en förnyad bibliotekspolitik där bibliotekens demokratiska uppdrag står i fokus inför framtiden och där nedskärningar och minskade öppettider tillhör det förflutna.

Biblioteket på Svenska Fotografers Förbund, foto: Annika Thörn Legzdins

SVENSKA FOTOBOKSPRISET

Svenska Fotobokspriset som uppmärksammar fotografi i bokform delas årligen ut av Fotoförfattarna inom SFF. Priset instiftades 1996 och 2021 delades Svenska Fotobokspriset ut för 25:e gången. Juryn utsåg inte bara en utan tre vinnare som vardera fick ett stipendium på 40.000 kronor. I samband med jubileet 2021 ville Fotoförfattarna lyfta fram flera olika författarskap på djupet. Därför skedde inga nomineringar, utan juryn utsåg direkt tre vinnande böcker.

De tre vinnarna 2021 var:
Nadja Bournonville, A worm crossed the street (Fotohof edition)
Formgivare: Joachim Bartsch Textförfattare: Dikten Alfabet, Inger Christensen

Xenia Nikolskaya, The House My Grandfather Built (Nikolskaya-Lund Publishing)
Formgivare: Amparo Baquerizas Textförfattare: Xenia Nikolskaya

Martin Bogren, Hollow (Adamanthea Publishing)
Formgivare: Laure Gilquin Textförfattare: Caroline Bénichou

Bournonvilles 377 fotografier av djur och insekter bildar ett uppslagsverk av mönster och former, Nikolskayas resa i familjens fotspår ger en personlig och historisk berättelse om livet i det forna Sovjetunionen, medan Bogrens starka närvaro skapar en inblick i den känsliga brytpunkten mellan vinter och vår.

Till Svenska Fotobokspriset 2021 kom det in drygt 100 fotoböcker. En del utgivna på etablerade förlag, både svenska och utländska, och andra utgivna av fotograferna själva på eget förlag. Oavsett utgivningsform så visar de inskickade bidragen att det är många fotografer som väljer boken som gestaltningsform när de vill berätta sin historia och presentera sina bilder.

Vinnare Svenska Fotobokspriset 2021, foto: Alexei Kostromin, Åsa Sjöström, självporträtt

Det arrangerades ingen gala i samband med utdelningen av priset på grund av pandemin. Vi producerade och publicerade istället ett porträtt av varje vinnare på vår hemsida och på våra digitala plattformar. Vi filmade också av de vinnande böckerna och publicerade ”blädderex” digitalt.

De tre vinnarna utsågs av en jury bestående av:
Samira Bouabana, grafisk formgivare, Jaakko Heikkilä, fotograf, Linda Maria Thompson, konstnär, Rikard Laving, fotograf, Helene Boström, delägare i konstbokhandeln Konst-ig.

Inför tillkännagivandet producerades en katalog. Eftersom det var 25:e gången priset delades ut satsade vi lite extra på texter av bland andra Linda Bergman, Anders Alm och Niclas Östlind där de reflekterar över Fotobokspriset och vad priset har betytt för fotoboken och fotoförfattarna i Sverige. Vi presenterade också alla vinnarna, samtliga inlämnade böcker samt tidigare nominerade och vinnare. Redaktörer för katalogen var Tove Falk Olsson och Annika Thörn Legzdins. Formgivningen gjordes av Sara Rapp Acedo. Katalogen distribuerades hem till både medlemmar och ickemedlemmar. Vi samarbetade även 2021 med PR-byrån Abby PR som hjälpte oss med medialanseringen av priset och vinnarna.

Vandringsutställningen med de vinnande och alla de inlämnade böckerna till Svenska Fotobokspriset 2021 turnerade under året på bibliotek och konsthallar runt om i Sverige. Det gjorde även den lilla utställningen som innehåller 2021 års vinnande böcker. På så sätt fortsätter vi att fördjupa samarbeten med bibliotek, konsthallar och museer och erbjuda möten med olika författarskap samt informera om Fotobokspriset och fotoboken.

Sammanställning av press där Svenska Fotobokspriset 2021 publicerades i samband med tillkännagivandet av pristagarna:

Tryckt media – 34 artiklar. Läsartal 2 028 600
Onlinemedia– 17 publiceringar. Läsartal 1 711 265
Total räckvidd antal läsare: 3 739 865

DN, Vimmerby tidning, Sydsvenskan, Helsingborgs dagblad, Nordvästra Skånes tidningar, Landskronaposten, Skånska dagbladet, Norra Skåne, Barometern, Oskarshamnstidningen, Sydöstran, Ystad Allehanda, Länstidningen Södertälje, Arbetarbladet, GP, Karlskoga tidning-kuriren, Norrköpings tidningar, Uppsala nya tidning, Gotlands Allehanda, Eskilstuna kuriren, Norrländska Socialdemokraten, Piteå Tidning, Östgöta Corren, Södermanlands nyheter, Folkbladet Östergötland, Enköpingsposten, Katrineholmskuriren, Motala Vadstena tidning, Västervikstidningen, Kristianstadsbladet, Boktugg, Norran, Kamera & Bild, Blekinge läns tidning, Barometern, Borås tidning, Sydöstran, Smålandsposten.

ÖVRIGA PUBLIKA ARRANGEMANG OCH AKTIVITETER

FOTOBOKSUTSÄLLNINGARNA PÅ BIBLIOTEK OCH KONSTHALLAR

Vandringsutställningen med alla inlämnade böcker från 2021 års pris har visats på Centrum för fotografi (CFF) i Stockholm, Landskrona Stadsbibliotek, Skissernas Museum i Lund, Umeå stadsbibliotek och Västerbottens museum. I samband med att utställningen visades på Skissernas Museum i Lund arrangerades också samtal med Nadja Bournonville, en av vinnarna, på Skissernas museum och på Lunds stadsbibliotek. Den lilla utställningen med årets tre vinnare av Svenska Fotobokspriset visades på biblioteken i Valdemarsvik, Täby, Årjäng, Alvesta, Jönköpings stadsbibliotek, Billesholms bibliotek och Mora bibliotek & kulturhus. De tre vinnarböckerna visades också på Island i november i samband med Icelandic Professional Photographers Organizations 95 års jubileum.

Svenska Fotobokprisets vandringsutställning i Umeå, foto: Alexandra A. Ellis

SVENSKA FOTOBOKSPRISET I PARIS

Som ett led i att stärka internationellt utbyte och samverkan fick Fotoförfattarna under hösten 2021 möjlighet att ställa ut alla vinnare av Svenska Fotobokspriset från 1996-2021 på Svenska institutet i Paris. Utställningen öppnade den 10 november i samband med Paris Photo och var en del av Photo Saint Germain och Paris Photo, under ”A Paris pendant Paris Photo”. Utställningen fanns att se på Svenska institutet till och med den 9 januari 2022.

Fotobokspriset 25 år på Svenska institutet i Paris, foto: Annika Thörn Legzdins

FOTOBOKSPODDEN & FOTOFÖRFATTARNA MÖTER

Fotoförfattarna har under året fortsatt att producera fler avsnitt i vår serie ”Fotoförfattarna möter” om och med verksamma inom vårt fält. Reportagen och samtalen publiceras löpande på vår hemsida och på våra övriga digitala plattformar. Filmerna är ett digitalt alternativ för att ge fotografer och Fotoförfattare chansen att nå ut till bibliotek och andra som är intresserade av fotoböcker. I juni 2021 startade vi också Fotobokspodden som är samtal i poddformat om fotoböcker, fotografi, konst, formgivning, material och läsande. Poddens värd är Göran Segeholm och drivs av Fotoförfattarna.

POLYCOPIES PARIS

Den 13 november erbjöds svenska fotoboksutgivare att signera sina böcker på Polycopies i Paris - en av de mest spännande arenorna för fotoböcker under Paris Photo i november.

BOK & BILD I LULEÅ

På Bok & Bild i Luleå, med temat Röstens Kraft, bidrog Fotoförfattarna med programpunkten, Slaget om Göteborg – En fotobok om Göteborgskravallerna 2001, där fotoförfattaren Per Englund och förlagsredaktör Tobias Barenthin Lindblad samtalade om händelserna och arbetet med boken.

SAMARBETE LANDSKRONA BIBLIOTEK

Landskrona Bibliotek har i samarbete med bland andra Fotoförfattarna fått medel från region Skåne till ett projekt som påbörjades under 2019. Projektet fokuserar på att lyfta fram de fotoböcker som når biblioteken via Kulturrådet. Arbetet fortsatte även under 2021 eftersom delar av programmet flyttades fram på grund av pandemin. Vi fick följa med hem till fotoboksförlagen Breadfield Press, Null & Void Books, Sailor Press samt Johansson & Jansson. Med hjälp av Nils Bergendal, filmare och fotograf producerades fyra korta filmer som sändes direkt via Facebook och finns att se i efterhand på Landskrona Fotos Youtubekanal.

Symposium Landskrona Foto, foto: Annika Thörn Legzdins

SYMPOSIUM LANDSKRONA FOTO

Fotoförfattarna deltog på ett internationellt symposium i Landskrona som fokuserade på fotografi och etik i korrespondens med samhällsvetenskap, humaniora och konstpraxis. Symposiet arrangerades av sociologiska institutionen, Lunds universitet i samarbete med Hasselbladstiftelsen och Landskrona Foto. Ett symposium som utmanade oss som fotografer, forskare och åskådare till att vara självreflexiva och delta i en dialog om etisk lyhördhet och inkluderande strategier inom bild- och kunskapsproduktion.

SVENSK BOKKONST

Fotoförfattarna/SFF är medlemmar i Svensk Bokkonst som grundades år 1933. Svensk Bokkonst är idag en ideell förening som ska stimulera och inspirera bokbranschen till ökad kvalitet inom produktionen av böcker. För att fullfölja denna ambition utser man årligen 25 föredömligt producerade böcker. Urvalet ska baseras på principen: formens ändamålsenliga och estetiska anpassning efter innehållet under typografisk och tryckteknisk synvinkel. Prisgala hölls på Kungliga Biblioteket den 21 oktober. Årets prisceremoni sändes också live på webben. Katalogen formgavs av Banker Wessel och ges ut av Kungliga Biblioteket.

FOTBOK GBG

Fotobok Gbg genomfördes inte under 2021 och Bok & Biblioteksmässan som inte längre är den självklara platsen för Fotoförfattarna att nå ut, genomfördes som en hybrid av digital och fysisk version i slutet på september 2021.

Nadja Bournonville på Skissernas Museum i Lund, foto: Annika Thörn Legzdins

ARRANGEMANG OCH AKTIVITETER FÖR PROFESSIONELLA

FOTOBOKSFEEDBACK I SAMARBETE MED CFF

Sammanlagt två stycken fotoboksfeedbacks genomfördes 2021 i samarbete med CFF. Fem deltagare träffades vid tre tillfällen i en grupp. Den första feedbacken leddes av Klara Källström och den andra av Klara Källström & Thobias Fäldt.

Den första omgången fokuserade kring presentation och intention, där varje deltagare berättar om sitt projekt samt gav några ingångspunkter om vilken typ av bok som hen vill göra. Andra mötet berörde sekvens och rytm, hur arbetet fungerade som serie. Den tredje träffen hade tonvikt på bokens produktion och cirkulation. Inför den sista träffen skrev samtliga deltagare en kortare text som introducerar arbetet och hur det är gestaltat. Texten kan exempelvis användas som presentation av boken om den ska skickas till en dummy-tävling eller liknande.

FOTOBOKSCIRKLAR I SAMARBETE MED CFF

Sammanlagt genomfördes två stycken fotobokscirklar i samarbete med CFF. Ett forum där vi fokuserar på läsningen av bilder men även texter i fotoboken under handledning av erfarna fotoförfattare och pedagoger. Under våren gavs en fördjupande digital fotobokscirkel under tre tillfällen där det diskuterades fotoböcker utifrån tema landskap.

I höstens fotobokscirkel som även den var digital, utgjorde fotoboksprisvinnarna från 2013 till 2021 grunden för cirkeln. Frågor som togs upp: Vad avspeglar vinnarböckerna, är de typiska för sitt år, hur är de uppbyggda och hur skiljer sig de olika vinnarna åt? Även andra böcker med släktskap med de olika årens vinnare diskuterades.

Cirklarna leddes av Svante Larsson, konstnär och fotograf, som under många år undervisat som lektor vid Konstfack.

STIPENDIEINFORMATION

I november arrangerades en stipendieinformation på Centrum för fotografi/CFF i samarbete med CFF där Anna Clarén, fotografernas representant i Författarfondens stipendieråd och Thomas Wågström, tidigare ledamot i Bildkonstnärsfonden om vad man ska tänka på när man söker stipendier. Evenemanget livesändes på Facebook och finns även tillgängligt att se i efterhand. Sammanlagt antal besökare på Facebook och fysiskt räknades till 70 st. 10 personer på plats och 60 personer digitalt.

STIPENDIER OCH STÖD

RESIDENS I SAMARBETE MED SVENSKA INSTITUTET I PARIS

Svenska institutet och Fotoförfattarna inledde hösten 2021 ett samarbete kring gästbostad i Paris. Fotoförfattarna disponerar en av Svenska institutets gästlägenheter under de två första veckorna i mars och de två första veckorna i november för att erbjuda en arbetsvistelse.

Fotografer som är medlemmar i Fotoförfattarna har nu möjlighet att ansöka om en arbetsvistelse i gästbostaden två gånger per år. Stipendiet består av två veckors vistelse i en av Svenska institutets gästlägenheter samt ett resebidrag på 5.000 kr.

KAVALLA-STIPENDIERNA

Fotoförfattarna delar årligen ut vistelsestipendier till Kavalla i Grekland. Fyra stipendier riktar sig till medlem i Fotoförfattarna som givit ut bok/böcker som finns på folk/skolbibliotek. Ett stipendium delas ut till medlem i Fotoförfattarna som inte har givit ut någon bok och ytterligare ett stipendium delas ut till en fotoförfattare som inte är medlem men som har givit ut en eller flera böcker som finns på folk/skolbibliotek. Totalt sex stipendier i tre kategorier. Stipendierna består av två veckors vistelse i Atheninstitutets gästhem samt ett resebidrag på 5.000 kr.

Stipendiater 2021 var Anders Thessing, Maja Daniels, Johan Bergmark, Maja Kristin Nylander, Emmi Roosling och Johan Sundgren. På grund av pandemin flyttade flera av stipendiaterna fram sina vistelser till 2022.

Atheninstitutets gästhem i Kavalla, foto: Annika Thörn Legzdins

STÖDFONDEN FÖR FOTOGRAFERS YTTRANDEFRIHET OCH UPPHOVSRÄTT

Fotoförfattarna förvaltar en fond för fotografers yttrandefrihet och upphovsrätt där medlemmar i SFF/Fotoförfattarna kan söka pengar. Medel ur fonden får disponeras för bidrag till medlem av SFF/Fotoförfattarna som lidit ekonomisk skada, om saken är av betydelse för att stödja yttrandefriheten eller upphovsrätten. Medlemmen ska ha varit medlem i SFF senast det datum då tvisten utbröt. Under 2021 har en ansökan inkommit. Ärendet uppfyllde inte kraven för att kunna beviljas stöd. Fotoförfattarnas styrelse beslutade att man 2021 inte skulle avsätta ytterligare medel till stödfonden som vid årsskiftet 2021 hade ett utgående saldo på 442.073 kr och ett marknadsvärde av 460.727 kr.

FOTOFÖRFATTARNAS HEDERSUTMÄRKELSE

Fotoförfattarna instiftade under 2017 möjligheten att dela ut en särskild utmärkelse som tillkännages och delas ut i samband med Fotoförfattarnas årsmöte.

Utmärkelsens motivering är: Fotoförfattarstyrelsens hedersutmärkelse ges till en person som med sin gärning har haft betydelse för utvecklingen av Svensk Fotobokutgivning. Gärningen kan vara av teknisk karaktär, påverkan på enskilda verk, i skrift, forskning eller förlagsverksamhet.

När Fotoförfattarna 2021 för tredje gången utsåg mottagare av hedersutmärkelsen gick den till två personer - Marie Nilsson som representant för de styrelsemedlemmar i Fotoförfattarna som initierade Svenska Fotobokspriset 1996, och Ewa Stackelberg som också ingick i den styrelsen och även till helt nyligen varit fotografernas representant i Sveriges Författarfonds stipendieråd. Utmärkelserna delades ut i samband med utdelningen av Svenska Fotobokspriset 2022 eftersom inget fysiskt årsmöte eller gala hölls 2021.

KOMMUNIKATIONSARBETE

Kommunikationen är central i förbundet. Fotoförfattarna har skickat ut nyhetsbrev till sina medlemmar om allt som arrangeras och görs, samt tipsat om fotoboksrelaterade händelser. Vi använder även sociala medier för vår kommunikation då förbundet behöver befinna sig i kanaler där fotoförfattare själva är aktiva. I de sociala medierna förmedlas förutom verksamhetsinformation även kampanjer för stärkta yrkesvillkor samt kommentarer och information kring relevanta samhällshändelser.

På hemsidan, sfoto.se, under rubriken Fotoförfattarna, presenterar vi vår verksamhet, styrelsen, nyutkomna fotoböcker, information om våra vistelsestipendier i Paris och Kavalla samt reseberättelser. Där kan man även se vår samtalsserie Fotoförfattarna möter, lyssna på Fotobokspodden, samt hitta information om Svenska Fotobokspriset, och bläddra i digitala versioner av tidigare utgivna fotobokskataloger. Svenska Fotobokspriset, har också en egen webbadress, www.svenskafotobokspriset.se som är länkad till sfoto.se. Tanken med en egen webbadress för priset är att det skall vara lättare och tydligare att hitta information om priset och böckerna.

Vi fortsätter att uppdatera guiden med enkla tips för hur du gör en fotobok och var du kan vända dig för att hitta finansiering och förlag. På Facebook har Fotoförfattarna en egen sida och på Instagram publiceras vårt innehåll på vårt gemensamma konto Svenska Fotografers Förbund.

PÅVERKANSARBETE

BIBLIOTEKSERSÄTTNINGEN OCH DEN DIGITALA UTVECKLINGEN

Svenska Fotografers Förbund, Svenska Tecknare och Sveriges Författarförbund förhandlade under våren 2021 om biblioteksersättningen med regeringen. De senaste förhandlingarna slutfördes i juni 2021 och avsåg grundbeloppet för år 2022 och 2023.

Under hösten inleddes samtal med Kulturdepartementet om den digitala utvecklingen och hur den ökande andelen e-media/e-bokslån påverkar både upphovsmännens villkor och biblioteken.

Fotoförfattarnas ordförande Annika Thörn Legzdins och SFF:s verksamhetsledare Angelica Månsson-Gerde träffade under hösten Kulturdepartementet tillsammans med Svenska Tecknare och Författarförbundet i frågan om hur de minskade lånen av fysiska böcker och den ökande e-boks/e-media utlåningen påverkar både upphovsmännens villkor och biblioteken. Inför nästa förhandling om två år vet vi att de pandemipåverkande åren 2020 och 2021 ska utgöra grunden för biblioteksersättningsanslagets beräkning för åren 2024 och 2025, vilket kommer att urholka anslaget till Författarfonden än mer och det är därför angeläget att frågan belyses i god tid innan förhandlingar startar. Samtalet kommer att fortsätta och fler parter kommer att bjudas in i diskussionen. Vi ser det som angeläget att följa frågans utveckling och undersöka om nuvarande ersättningssystem kan anpassas till digitaliseringen eller om andra anslag bör förstärkas. Målet är att vi ska komma fram till en lösning innan nästa förhandlingsomgång som sker våren 2023.

Under året har ett intensivt arbete pågått med svar på remissen om hur upphovsrättslagen ska moderniseras, utifrån EUs direktiv om upphovsrätt (DSM), men även driva fotografernas ställning i förhandlingen kring privatkopieringsersättningen och fotobokens roll i pliktmaterialutredningen.

ÖVRIGT

SVERIGES FÖRFATTARFOND

Sveriges Författarfond delar ut stipendier och författarpenning till fotoförfattare, något som bidrar till att många fotografer kan arbeta med bokprojekt och långvariga fotodokumentationer.

Författarfonden fördelar också organisationsbidrag till upphovsmännens organisationer för insatser som syftar till att stärka de litterära upphovsmännens ställning, där Svenska Fotografers Förbund genom Fotoförfattarna är en av organisationerna. De andra är Svenska Tecknare och Sveriges Författarförbund. Bidrag kan lämnas till sådan upphovsmannaorganisation som samlar en betydande del av någon av de kategorier av upphovspersoner vilkas verk bildar underlag för biblioteksersättning. De insatser som bidrag lämnas för ska syfta till att stärka ställningen för samtliga upphovspersoner inom den kategori som organisationen företräder, vilket innebär att de inte ska begränsas till den egna medlemskretsen. Bidragens andel av den totala biblioteksersättningen är utgångspunkten för att fastställa organisationsbidragens storlek, innebärande att bidragen årligen förändras på samma sätt som biblioteksanslaget. Dock bör en höjning av bidragen inte överstiga prisbasbeloppet. Fotoförfattarnas medel kommer till största delen från Sveriges Författarfond.

Sedan hösten 2019 söker vi organisationsbidrag utifrån de nya bestämmelser som togs fram och antogs av fondstyrelsen i slutet av 2018. I ansökan läggs allt större vikt vid att vi är transparenta och redovisar hur bidragen används. Det är viktigt att bidragens syfte tydliggörs gentemot statsmakterna och mot omvärlden i allmänhet, likväl som att både de förbundsanslutna och icke förbundsanslutna litterära upphovspersonernas behov ska kunna tillgodoses.

Stipendierådet är det organ inom Sveriges Författarfond som förbereder stipendieärenden. Anna Clarén har under året varit fotografernas representant i stipendierådet utsedd av fondstyrelsen och föreslagen av Fotoförfattarna. Till sin hjälp har Anna Clarén haft en referensgrupp bestående av Eva Dahlman, Nina Korhonen, Jens-Olof Lasthein, Carl Johan Erikson och John S. Webb.

Författarfonden tilldelades i december 2020 extra medel från regeringen med anledning av den pågående pandemin vilket förstärkte stipendieutbudet under våren 2021 och medförde att fler upphovspersoner kunde ta del av stipendier. Även hösten 2021 tilldelades Sveriges Författarfond extra medel vilket utökade också höstens stipendieutbud, dels med fler arbetsstipendier med ordinarie belopp, dels med extrastipendier på det något mindre beloppet 50.000 kr. Tillgängliga medel tillät att 363 sökande kunde beviljas någon form av stipendium.

Totalt inkom 1.235 ansökningar om arbetsstipendier och extrastipendier till litterära upphovspersoner och kulturjournalister. Andelen som bifölls var alltså 29 % (extra stipendierna inräknade). Stipendierna fördelade sig på 15 femåriga arbetsstipendier, 20 treåriga arbetsstipendier, 178 ettåriga arbetsstipendier samt 150 extrastipendier. Av de ordinarie arbetsstipendierna fördelades till fotografer, 1 femårigt, 2 treåriga och 9 ettåriga stipendier.

Vad gäller Fotoförfattarnas engagemang i Författarfonden kommer Fotoförfattarnas ordförande fortsatt att representera Fotoförfattarna i fondens styrelse.

Svenska Fotobokspriset 25 år, foto: Svante Larsson

BIBLIOTEKSERSÄTTNINGEN

Biblioteksersättningen betalas årligen ut av staten till Sveriges Författarfond som kompensation för att upphovsmakares verk får lånas ut avgiftsfritt från svenska bibliotek. I överenskommelsen etableras ett grundbelopp för hur stor ersättningen ska vara per utlån. Ersättningen är viktig för alla yrkesverksamma inom ord och bild.

Svenska Fotografers Förbund genom Fotoförfattarna, Svenska Tecknare och Sveriges Författarförbund förhandlade under våren 2021 om biblioteksersättningen med regeringen. De senaste förhandlingarna slutfördes i juni 2021 och avsåg grundbeloppet för år 2022 och 2023; parterna enades då om ett grundbelopp på 2 kr (en höjning med åtta öre) för år 2022 och ytterligare fyra öres höjning till 2 kr och 4 öre för år 2023. Detta ger en sammanlagd biblioteksersättning på 184,8 milj. kr för år 2022 (en ökning med 3,7 milj. kr) samt 188,5 milj. kr för år 2023 (+ 3,7 milj. kr).

Biblioteksersättningens totala storlek är baserad på antalet utlån och det s.k. grundbeloppet som vi förhandlar om. Vi ser en trend av sjunkande fysiska utlån som i förlängningen riskerar att undergräva de litteratur- och kulturpolitiska aspekterna av biblioteksersättningen.

Resultaten av förhandlingarna mellan departementet och upphovsorganisationerna genererade exempelvis för åren 2018 och 2019 ökningar av anslaget till Författarfonden på sammanlagt 14,8 mkr, medan det för åren 2020 och 2021 gav 9,5 mkr och det bud vi nu antog kommer för åren 2022 och 2023 att resultera i en ökning om 7,4 mkr.

Samtidigt ökar digital ljudboks- och e-boks-utlåning. En trend som har intensifierats av pandemin men samtidigt eftersträvats av exempelvis förslag till en nationell biblioteksstrategi som presenterades 2019. Visserligen kan hävdas att upphovspersoner vid e-boks-utlåning eller lån av ljudböcker ersätts upphovsrättsligt via marknaden, den ersättningen kompenserar dock inte för den del av biblioteksersättningen som utfaller i stipendier och har en viktig kultur- och litteraturpolitisk aspekt.

Den statliga biblioteksersättningen tillkom 1954, då digitala böcker inte existerade. Vi har under hösten inlett ett samtal med Kulturdepartementet för att se över hur både de upphovsrättsliga och kulturpolitiska motiven skall bibehållas och utvecklas med en ökande digital utlåning. En moderniserad biblioteksersättning, där en lösning exempelvis skulle kunna vara att även digital utlåning låg till grund för beräkningen av den totala biblioteksersättningen, men inte berättigade till individuell ersättning för upphovspersoner. Emellertid motsvarar ökningen av e-boksutlåningen inte alls minskningen av utlåningen av fysiska böcker, varken trendmässigt eller under det senast redovisade utlåningsåret 2020. Sedan år 2012 har utlåningen av e-böcker ökat med ca 2 milj. lån samtidigt som utlåningen av fysiska böcker minskat med över 15 milj.lån.

Inför nästa förhandling om två år vet vi att de pandemipåverkande åren 2020 och 2021 ska utgöra grunden för biblioteksersättningsanslagets beräkning för åren 2024 och 2025, vilket kommer att urholka anslaget till Författarfonden än mer och det är därför angeläget att frågan belyses i god tid innan förhandlingar startar.

Vi hoppas på en förnyad bibliotekspolitik där bibliotekens demokratiska uppdrag står i fokus inför framtiden och där nedskärningar och minskade öppettider tillhör det förflutna. En sådan bibliotekspolitik värnar självklart de yrkesverksamma litterära upphovspersonerna vars verk flitigt kommer att användas både vad gäller utlåning i olika format, men också genom läsning på plats. Biblioteksersättningen är en unik ersättning och en nödvändig förutsättning för hög litterär kvalitet. Det är en grundläggande ekonomisk förutsättning för de litterära yrkespersonernas möjlighet att skapa sina verk och av stor betydelse för att yrkesverksamma inom ord och bild ska kunna leva på sitt arbete. Ersättningen förhandlas med två års mellanrum och kommer att förhandlas på nytt under våren 2023.

REPRESENTATION

Annika Thörn Legzdins biträdde juryn i dess arbete med Svenska Fotobokspriset.
Kavallastipendiaterna utsågs av Nina Korhonen och Hannah Modigh.
Parisstipendiaten utsågs av Fotoförfattarnas styrelse.
Annika Thörn Legzdins representerade SFF/Fotoförfattarna i Sveriges Författarfonds styrelse.
Anna Clarén var fotografernas representant i Sveriges Författarfonds stipendieråd.
Hendrik Zeitler var Fotoförfattarnas representant i styrelsen för Svensk Bokkonst.

The Stravinsky Fountain i Paris, Niki de Saint Phalle, foto: Annika Thörn Legzdins

ÅRSMÖTE OCH FÖRTROENDEVALDA

Vid Fotoförfattarnas årsmöte som hölls den 15 april 2021 på Zoom, valdes styrelse och valberedning. I styrelsen sitter sju yrkesverksamma fotoförfattare/fotografer. Under budgetåret har styrelsen haft nio protokollförda möten. Däremellan har det förekommit informella träffar samt kontakt via telefon och e-post. Både ordinarie ledamöter och suppleanter har deltagit på styrelsemötena. Ordförandearvode, arvoden till ledamöter och suppleanter för möten och kommittéarbete har utgått.

Valberedning
Tove Falk Olsson, Magnus Westerborn och Thomas Wågström

Styrelse
Ordförande har varit:
Annika Thörn Legzdins (Stockholm)

Ordinarie ledamöter har varit:
Alexandra A. Ellis (Umeå) t.o.m årsmötet 15 april 2021
Hendrik Zeitler (Göteborg)
Per Englund (Stockholm)
Anders Alm (Luleå) t.o.m årsmötet 15 april 2021
Hannah Modigh (Stockholm)
Nina Korhonen (Stockholm)

Suppleanter har varit:
Jan Töve (Hökerum)
Simon Mlangeni-Berg (Gamleby)

Fotoförfattarstyrelsen 2020/2021, foto: Annika Thörn Legzdins

Årsredovisning

Fotoförfattarna, Svenska Fotografernas Förbund
Org. nr. 802006-6679/Räkenskapsåret 2021

Styrelsen för Fotoförfattarna, Svenska Fotografernas Förbund avger härmed följande årsredovisning för räkenskapsåret 2021.

Förslag till vinstdisposition
Styrelsen föreslår att till förfogande stående resultat (kronor):

Balanserad vinst	941 726
Årets resultat	42 299
Disponeras så att i ny räkning överförs	984 025

Föreningens resultat och ställning i övrigt framgår av efterföljande resultat och balansräkning med tilläggsupplysningar.

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

INFORMATION OM VERKSAMHETEN

Svenska Fotografers Förbund är en intresseorganisation för yrkesverksamma aktörer på det fotografiska fältet. Förbundet har sitt säte i Stockholm.

Fotoförfattarna inom Svenska Fotografers Förbund, bildades 1972 för att ge fotoboksproducerande fotografer större möjligheter att verka strategiskt och kollektivt för att stärka den fotografiska litteraturens ställning, samt för att förbättra villkoren för fotografer som arbetar med böcker. Vår verksamhet gynnar fotografer både inom och utom förbundet, som ägnar sig åt bokutgivning och skapar innehåll till litteratur.

INFORMATION OM ORGANISATIONEN

Fotoförfattarnas styrelse består av sju yrkesutövare. Varje ledamot väljs av årsstämman på ett tvåårigt mandat. Styrelsen utgjordes under 2021 av Annika Thörn Legzdins, Per Englund, Hannah Modigh, Hendrik Zeitler, Nina Korhonen, Jan Töve (suppleant) och Simon Mlangeni-Berg (suppleant).

Styrelsen har under året haft nio protokollförda möten, varav ett konstituerande.

INFORMATION OM MEDLEMMAR

Fotoförfattarna hade per 31 december 2021 432 medlemmar, som också är medlemmar i Svenska Fotografers Förbund, som då hade totalt 1 873 medlemmar. Medlemskap beviljas utifrån kriterier beslutade av stämman.

Medlemmar erhåller en rösträtt var. Ordinarie årsstämma hölls den 15 april 2021.

VIKTIGA HÄNDELSER UNDER RÄKENSKAPSÅRET

Fotoförfattarnas medel kommer till största delen från Sveriges Författarfond som utbetalar organisationsbidrag till upphovsmännens organisationer där bidragens andel av den totala biblioteksersättningen är utgångspunkten för att fastställa organisationsbidragens storlek.

SFF/Fotoförfattarna har under året haft fokus på det politiska påverkansarbetet för att våra medlemmar och ickemedlemmar som främst består av enskilda näringsidkare ska få ta del av de krisstöd som kommer från regeringen. Vi har även haft rådgivning och en stödjande funktion i samarbete med KLYS och andra medlemsorganisationer. Under året har vi på bästa sätt ställt om vår verksamhet efter alla de nya förutsättningar som uppstått.

I mitten av mars var det 25:e gången som Svenska Fotobokspriset delades ut. Ingen gala arrangerades i samband med utdelningen av priset på grund av pandemin. Juryn utsåg inte bara en utan tre vinnare. Eftersom galan inte gick att genomföra producerade vi och publicerade ett porträtt av varje vinnare på vår hemsida samt på våra digitala plattformar. Vi filmade också av de vinnande böckerna och publicerade bläddrexemplar digitalt. Med fotoboken i fokus har vi under året genomfört främst digitala workshops, föreläsningar, fotobokscirklar, bokreleaser och samtal i samarbete med både Centrum för fotografi, Landskrona Foto, Landskrona bibliotek och Göteborgs bildverkstad. Våra fotoboksutställningar har under året visats på bibliotek och konsthallar runt om i landet.

Fotoförfattarnas ekonomi är stabil och vi kommer att redovisa ett positivt resultat 2021. Vi redovisar ett större plusresultat än planerat eftersom flera av våra planerade aktiviteter för 2021 ställdes in på grund av pandemin.

FÖRVÄNTAD FRAMTIDA UTVECKLING

Under 2022 kommer vi att fokusera än mer på hur fotografer och fotoförfattare ska kunna vara yrkesverksamma och hur infrastrukturen för professionellt skapande och förmedling av kultur ska upprätthållas. Vi kommer att fortsätta utöka samarbetet med biblioteken och erbjuda möten, releaser och information om fotoboken och Fotobokspriset för att stärka fotoboken och de litterära upphovsmännens ställning. Vi ser också fram emot en förnyad bibliotekspolitik där vi fortsätter att belysa e-boksutlåningens negativa påverkan på biblioteksersättningen. Under nuvarande förhållande kompenserar inte den ökade e-boksutlåningen (och eventuell ersättning) för den tydliga trenden att utlåningen av de fysiska böckerna minskar, och därmed nivåerna för det samlade stipendieutbudet från Sveriges Författarfond. De ekonomiska konsekvenserna kan bli stora för enskilda författare likväl som för vår och andra organisationers verksamhet. Vi fortsätter därför idogt att lyfta fram bibliotekens demokratiska uppdrag inför framtiden.

Organisationen har sitt säte i Stockholm.

Organisationens resultat och ställning i övrigt framgår av efterföljande resultat- och balansräkning med noter.

RESULTATRÄKNING

	Not	2021-01-01 2021-12-31	2020-01-01 2020-12-31
Organisationens intäkter			
Nettoomsättning		1 889 175	1 876 560
Summa organisationens intäkter		1 889 175	1 876 560
Organisationens kostnader			
Övriga externa kostnader		-1 427 828	-1 437 388
Personalkostnader		-419 048	-371 677
Summa organisationens kostnader		-1 846 876	-1 809 065
Rörelseresultat		42 299	67 495
Resultat efter finansiella poster		42 299	67 495
ÅRETS RESULTAT		42 299	67 495

BALANSRÄKNING

	Not	2021-01-01 2021-12-31	2020-01-01 2020-12-31
TILLGÅNGAR			
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar			
Övriga fordringar		135 277	117 507
Summa kortfristiga fordringar		135 277	117 507
Kortfristiga placeringar			
Övriga kortfristiga placeringar	2	442 074	442 073
Summa kortfristiga placeringar		442 074	442 073
Kassa och bank		427 575	393 687
Summa kassa och bank		427 575	393 687
Summa omsättningstillgångar		1 004 926	953 267
SUMMA TILLGÅNGAR		1 004 926	953 267
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital			
Fritt eget kapital vid räkenskapsårets början		941 726	874 231
Årets resultat		42 299	67 495
Fritt eget kapital vid räkenskapsårets slut		984 025	941 726
Summa eget kapital		984 025	941 726
Kortfristiga skulder			
Övriga skulder		7 118	3 451
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		13 783	8 090
Summa kortfristiga skulder		20 901	11 541
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		1 004 926	953 267

TILLÄGGSUPPLYSNINGAR

NOTER

Not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänna upplysningar
Årsredovisningen är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen och bokförings-nämndens allmänna råd (BFNAR 2016:10) om årsredovisning i mindre företag.

Not 2 Kortfristiga placeringar

Marknadsvärde fondkonto per 2021-12-31: 460 726,68 kr

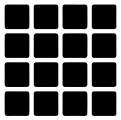

Svenska Fotografers Förbund
Fotoförfattarna